

Helse Sør-Øst RHF

Postboks 404
2303 HAMAR

Deres ref.:

Vår ref.:

Saksbehandler:

Dato:

12/6746-24

Jens Grøgaard

10.12.2014

eSnurra som nasjonalt verktøy for å bestemme svangerskapets varighet og fødetermin

Helsedirektoratet informerer herved om at eSnurra anbefales som det nasjonale verktøyet for å bestemme svangerskapets varighet - fødetermin og fosteralder. eSnurra er utviklet ved Nasjonalt senter for fostermedisin (NSFM) St Olavs Hospital, Trondheim i samarbeid med Seksjon for medisinsk informatikk ved UiO og Nasjonalt Folkehelseinstitutt i Oslo. Det er en videreutvikling av Snurra som ble introdusert i 1984 og som fram til 2005 var i nasjonalt bruk.

Helse- og omsorgsdepartementet ga Helsedirektoratet i brev av 24. september 2013 i oppdrag

« ... å vurdere hva som per dags dato er det mest presise og forskningsbaserte verktøyet for å beregne svangerskapets varighet og hvordan myndighetene kan sikre at dette verktøyet brukes i alle fagmiljøer» .

Oppdraget var en oppfølging av rapporten *Uavhengig ekspertgruppe for vurdering av svangerskapsavbrudd* leverte i april 2013.

Helsedirektoratet konkluderte på oppdraget i brev til departementet av 13.oktober 2014 og anbefalte at eSnurra velges som nasjonalt verktøy. I svar fra Helse- og omsorgsdepartementet ber departementet om at direktoratet setter i verk nødvendige tiltak for å gjennomføre anbefalingen, blant annet sikre tilstrekkelig informasjon til tjenestene.

Utfordringer ved dagens praksis med flere verktøy

Fødeterminen fastsettes i dag ved rutinemessig ultralydundersøkelse i uke 17-19. Undersøkelsen gjøres i all hovedsak av jordmødre med spesialutdanning og tilbudet tas imot av nesten 100 % av de gravide. Praksisen er dokumentert som god (validert) på over 70 000 gravide.

Helsedirektoratet - Divisjon spesialisthelsetjenester

Avdeling sykehustjenester

Jens Grøgaard, tlf.: 24163304

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Det brukes i Norge to ulike metoder for å fastsette fødetermin og fosteralder ved ultralydmåling – eSnurra og Terminhjulet. eSnurra brukes hos ca. 70 % av de gravide.

Svangerskapslengde og termin har klinisk betydning for en rekke situasjoner:

- Grense for selvbestemt abort (12 uker)
- Valg av tidspunkt for prenatal diagnostikk
- Definisjon av øvre grense for seinabort (21 uker + 6 dager)
- Nedre grense for intensivbehandling av ekstremt premature barn
- Grense for å gi lungemodning
- Valg av forløsningsmetode ved prematuritet
- Vurdering av vekstavvik
- Fastsettelse av tidspunkt for forløsning med planlagt keisersnitt
- Overtidige svangerskap – tidspunkt for kontroll og vurdering av igangsetting av fødsel

De to metodene gir ulike resultater noe som har flere konsekvenser. Seinabort innen øvre grense (21 uker + 6 dager) kan bli innvilget eller avslått avhengig av hvilket verktøy for terminfastsettelse som er benyttet. I tillegg er det ved prosedyrer og tilstander nevnt ovenfor viktig med mest mulig presis fødetermin og fosteralder for å sikre ensartet behandling etter standardiserte prosedyrer.

Geografiske variasjoner og systematiske feildateringer av termin må unngås. Helsedirektoratet anbefaler derfor at beregning av fosteralder og fødetermin utføres med samme metode over hele landet slik at kvinner sikres et likeverdig helsetilbud.

Valg av én nasjonal metode.

Helsedirektoratet ga høsten 2013 Kunnskapssenteret i oppdrag å vurdere presisjonen til ulike verktøy for å bestemme svangerskapets varighet og termin. Kunnskapssenteret fant at det var vanskelig å bruke tradisjonelle diagnostiske valideringsstudier da det ikke finnes noen referansestandard for terminfastsettelse. I sitt svar til Helsedirektoratet i juli 2014 konkluderte Kunnskapssenteret:

Etter en helhetsvurdering virker det lite sannsynlig at en systematisk oversikt gjennomført i tråd med Kunnskapssenterets metodehåndbok vil bidra til å belyse problemstillingen utover det som allerede er kjent. Når Helsedirektoratet skal beslutte hvilken prediksjonsmodell som bør benyttes for å estimere svangerskapslengde og termin virker det følgelig rimelig å basere avgjørelsen på funnene som er presentert i Inger Øklands doktorgradsavhandling.

Helsedirektoratet har gjennomført en vurdering bygget på Kunnskapssenterets vurderinger, ytterligere foreliggende vitenskapelig dokumentasjon, kontakt med fagmiljøene og nasjonal og internasjonal ekspertise inkludert i statistikk.

Kunnskapscenteret påpekte at en valideringsstrategi er å sammenlikne egenskapene til aktuelle metoder gjennom målinger i samme populasjon. Ovennevnte doktorgradsavhandling fra 2012¹ gjorde blant annet dette ved å gjennomføre valideringsstudier av tre ulike prediksjonsmodeller: Snurra (utfaset i 2007), Terminhjulet og eSnurra. Metodene er validert på data fra 3 ulike geografiske regioner (Trondheim, Stavanger og Oppland), til sammen 73.409 graviditeter.

Både gamle Snurra og Terminhjulet viste systematiske feil (bias) i prediksjonen i ulike måleområder. Gjennomsnittlig bias var 2 dager med bias opp mot 5 dager i noen områder.

Ved bruk av eSnurra sammenfaller predikert termindato med medianen i den observerte fordeling av fødsler, uten nevneverdig systematisk bias. Dette gjelder for hele måleområdet. Resultatene var helt samsvarende for de tre geografiske populasjonene.

eSnurra er populasjonsbasert, noe som gjør metoden mer robust. Den er utviklet etter målinger på omtrent 40 000 kvinner. Vitenskapelig dokumentasjon viser at eSnurra gir mer korrekte resultater både for termin og fosteralder. Den ivaretar også naturlig variasjon best ved å være det mest presise verktøyet. Terminhjulet er utviklet på grunnlag av samme metodikk som den gamle Snurra og har likeartede feil. Terminhjulet er utviklet etter målinger på 650 selekterte kvinner.

Helsedirektoratet har konkludert med at eSnurra er den metoden som per i dag er det mest presise og forskningsbaserte verktøy for vurdering av fødetermin og fosteralder, og viser minst systematiske feil i prediksjon.

Helsedirektoratets anbefaling

Helsedirektoratet anbefaler at eSnurra velges som nasjonalt verktøy for å bestemme svangerskapets varighet - fødetermin og fosteralder. Anbefalingen bygger på vitenskapelig dokumentasjon av hva som per dags dato er det mest presise og forskningsbaserte verktøyet.

Bruk av én metode nasjonalt sikrer abortsøkende kvinner likhet for loven (unngår geografiske variasjoner), vil gi lik vurdering av prematuritet og entydig vurdering av overtidige svangerskap.

eSnurra som nasjonalt verktøy er lett tilgjengelig som et plasthjul og det finnes en åpen tilgjengelig webversjon (www.esnurra.no). Den finnes også som app for Android, iPhone, iPad m.fl. - innstallert i over 90 land i tillegg til Norge.

Etter å ha gjort tradisjonelle ultralydmålinger av hode og lårbein, kan dataene brukes i alle moderne ultralydmaskiner.

¹ Økland I. Biases in second-trimester ultrasound dating related to prediction models and fetal measurements. Doctoral thesis, NTNU: 2012

Helsedirektoratet vil i tråd med anbefalingen og oppdraget fra departementet be de regionale helseforetakene informere helseforetakene med aktuelle avdelinger/klinikker og eventuelle andre relevante samarbeidsparter om Helsedirektoratets anbefaling. Det oppfordres til oppfølging av gjennomføring av anbefalingen.

Vennlig hilsen

Torunn Janbu e.f.
Fung. divisjonsdirektør

Jens Grøgaard
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Helse Midt-Norge RHF		Postboks 464	7501 STJØRDAL
Helse Nord RHF		Sjøgata 10	8038 BODØ
Helse Sør-Øst RHF		Postboks 404	2303 HAMAR
Helse Vest RHF		Postboks 303 Forus	4066 STAVANGER